

Miten ilmastonmuutokseen vaikutetaan kansainvälisesti

Ilmastonmuutos koskee kaikkia maita, ja ilmastonmuutoksen lieventämiseen suunnitellut keinot hyödyttävät niitä kaikkia. Jos ilmastonmuutosta ei saada pysäytettyä, seurauksista kärsivät eniten maailman köyhimmät maat ja ihmiset. Seuraavaksi otetaan katsaus siihen, miten ilmastonmuutokseen pyritään vaikuttamaan kaikissa maissa ja millaisia sopimuksia on tehty, jotta ilmastonmuutoksen kiihtyminen saadaan pysäytettyä. Lopuksi tutustutaan, miten vaikuttaminen tapahtuu Euroopan unionissa.

Lähteet:

Aunesluoma, J., Rilla, J. ja Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma. Helsinki: Sanoma Pro. s. 69.

Erilaiset ilmastokesopimukset

Ilmastonmuutoksen hillitseminenkin on koko maailman ja jokaisen ihmisen asia. Globaalissa mittakaavassa ilmastonmuutosta voidaan hillitä kansainvälisin sopimuksin.

Seuraavaksi käydään lävitse muutamia sopimuksia ja ohjelmia, joita on luotu ilmastonmuutoksen hillitsemiseen.

Kansainvälinen ilmastokesopimus

Ensimmäinen kansainvälinen ilmastokesopimus laadittiin vuonna 1992 Riassa. Sen jälkeen sopimuksia on edelleen tarkennettu ja laajennettu

- Kiotossa 1999
- Kööpenhaminassa 2009
- Etelä-Afrikan Durbanissa 2011
- Qatarin Dohassa 2012
- Ranskan Pariisissa 2015.

Viimeisimmän Pariisin ilmastokesopimuksen **tavoitteena** on ollut velvoittaa eri maat alentamaan hiilidioksidipäästöjään, tai ainakin vakiinnuttamaan ne sopivaksi katsotulle tasolle. Tämän lisäksi on asetettu pitkän aikavälin tavoite ilmastonmuutokseen sopeutumiselle ja tarkoituksena on myös sovittaa rahoitusvirrat kohti vähähiilistä ja ilmastokestävää kehitystä.

Ongelmana on ollut se, ettei selkeitä ja sitovia päätöksiä ole tehty ja osa maista ei ole sopimuksia allekirjoittanut. Näiden maiden joukossa ovat maailman suurimmat hiilidioksidipäästöjen tuottajat USA ja Kiina.

Lähteet:

[Peda.net, Biologian ja maantieteen opettajien liitto, Ilmastonmuutos](#)

[Ympäristöministeriö, Pariisin ilmastopimus](#)

[Tutustu Kansainvälisen ilmastopimuksen aikajanaan tarkemmin täältä](#)

Luonnonsuojelusopimuksia

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelulla tarkoitetaan kaikkea sitä ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka tarkoituksena on estää ympäristön saastuminen. Ympäristönsuojelun tavoitteena on suojella luontoa ja sen monimuotoisuutta ja tarkoituksena on edistää luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja siten taataan yhteisölle mahdollisuus terveeseen ja puhtaaseen ympäristöön.

Ympäristötietoisuus koskee jokaista, ja suojelutyötä voivat tehdä kaikki. Velvollisuus huolehtia ympäristön tilasta on myös kunnilla ja valtioilla. Suomi on sitoutunut yli sataan kansainväliseen ympäristösopimukseen.

CITES-sopimus

CITES-sopimus (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) sääntelee uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa eli kaikkea tuontia ja vientiä. Sopimus on sovittu jo vuonna 1975 ja koskee yli 35 000 lajia. Sopimuksella on haluttu vähentää ja kieltää harvinaisten lajien metsästystä, sillä niistä saadut tuotteet ovat aina olleet haluttuja. Joidenkin lajien tai niiden osien (vrt. norsunluu) kauppa on täysin kiellettyä.

Sopimuksen on nähty olevan merkittävä, sillä sopimuksen tultua voimaan on pystytty estämään monen sopimuksella suojatun lajin kuoleminen sukupuuttoon.

Biodiversiteettisopimus

Biodiversiteettisopimuksen tavoitteena on varmistaa luonnon monimuotoisuuden (biodiversiteetin) suojelu. Tarkoituksena on suojella sekä ekosysteemejä että lajejakin ohjaamalla jäsenvaltioita luonnonvarojen kestävästä käyttöön. Sopimukseen kuuluu kaikki YK:n jäsenvaltiot Yhdysvaltoja lukuun ottamatta ja sopimukseen sitoutuneet valtiot laativat monimuotoisuuden suojelun ja kestävästä käytön strategian ja toimiohjelman sekä toteuttaa niitä lainsäädännössään ja toimissaan.

Euroopan unionissa biodiversiteettisopimuksen keskeisenä tavoitteena on pysäyttää luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen.

Lähteet:

[Nuorteneämä.fi, Ympäristönsuojelu](#)

Aaltonen, A., Kujansuu, E., Merilä, J., Seppälä, J., Suontausta, T. ja Tuominen, P. 2021. Biomi: Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin. Helsinki: Otava s. 181--182.

Hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli

Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin (IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change) tavoitteena on analysoida tieteellisesti tuotettua tietoa ilmastonmuutoksesta kansallista ja kansainvälistä päätöksentekoa varten. IPCC:n arvioinnin keskeisimmät tulokset julkaistaan raporteina.

Kuudes arviointiraportti (Sixth Assessment Report) julkaistaan vuosina 2021–2022.

1. ilmastonmuutoksen luonnontieteellistä taustaa käsittelevä osaraportti
2. käsitteli ilmastonmuutokseen sopeutumista
3. ilmastonmuutoksen hillintää käsittelevä
4. Viimeinen osa: synteisiraportti

[Lue lisää kuudennen arviointiraportin sisällöistä.](#)

Lähteet:

[Ilmatieteen laitos, IPCC tukee ilmastopoliittista päätöksentekoa](#)

Kasvihuonekaasupäästöjä leikattava vuoteen 2030 mennessä vähintään 55%

EU on hyväksynyt kunnianhimoista lainsäädäntöä monilla politiikan aloilla täyttääkseen ilmastonmuutosta koskevat kansainväliset sitoumuksensa. EU-maat ovat asettaneet talouden avainaloille sitovia päästötavoitteita kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi merkittävästi.

Vuoteen 2017 mennessä EU oli vähentänyt päästöjään lähes 22 % vuoteen 1990 verrattuna ja saavuttanut näin vuoden 2020 päästövähennystavoitteensa kolme vuotta etujassa.

Täyttääkseen EU:n sitoumuksen tehostaa ilmastotoimiaan Pariisin sopimuksen mukaisesti EU-johtajat hyväksyivät joulukuussa 2020 sitovan nettovähennystavoitteen, jonka mukaan EU:n sisäisiä kasvihuonekaasupäästöjä on vuoteen 2030 mennessä vähennettävä vähintään 55 % vuoden 1990 tasosta. EU:n aiempaa tavoitetta leikata päästöjä 40 % vuoteen 2030 mennessä nostetaan siis merkittävästi.

Huhtikuussa 2021 neuvosto ja parlamentti pääsivät alustavaan yhteisymmärrykseen eurooppalaisesta ilmastolaista. Tarkoituksena on kirjata vuoden 2030 päästövähennystavoite lainsäädäntöön. EU-maiden ministerit hyväksyivät tämän kesäkuussa 2021.

Tämä ilmastotoimien tehostaminen vaatii EU:n teollisuuden muuttamista, mutta se myös

- vauhdittaa kestävästä talouskasvua
- luo työpaikkoja
- tuottaa terveys- ja ympäristöhyötyjä EU-kansalaisille
- tukee pitkällä aikavälillä EU:n talouden maailmanlaajuisesta kilpailukykyä edistämällä innovointia vihreän teknologian alalla.

Lähteet:

[Eurooppa-neuvosto, Ilmastomuutos: mitä EU tekee?](#)

Hiilineutraali EU vuoteen 2050 mennessä

Täsmälleen vuotta ennen uuden päästövähennystavoitteen asettamista EU-johtajat vahvistivat Eurooppa-neuvoston kokouksessa tavoitteen tehdä EU:sta hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Tämä tarkoittaa, että vuoteen 2050 mennessä EU vähentää jyrkästi kasvihuonekaasupäästöjään ja löytää keinoja jäljellä olevien ja väistämättömien päästöjen kompensoimiseksi. Päästöjen nollassa saavuttaminen hyödyttää ihmisiä ja ympäristöä ja rajoittaa maapallon lämpenemistä.

Yhdysvallat on luvannut tavoitella hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä ja Kiina vuoteen 2060 mennessä. Suomi on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä ja pääkaupunki Helsinki vuoteen 2030 mennessä.

Joulukuun 2019 päätelmissään Eurooppa-neuvosto korosti, että siirtyminen hiilineutraaliuteen synnyttää merkittäviä mahdollisuuksia:

- talouskasvulle
- markkinoille
- työllisyydelle
- teknologiselle kehitykselle.

Johtajat korostivat, että ilmastotoimet olisi valtavirtaistettava kaikilla politiikan aloilla, ja toistivat EU:n vahvan sitoutumisen lupaustensa täyttämiseen. He korostivat, että siirtymän toteutuminen EU:ssa vaatii merkittäviä julkisia ja yksityisiä investointeja ja että tästä syystä EU:n seuraavassa pitkän aikavälin budjetissa edistetään merkittävästi ilmastotoimia.

EU:n äskettäin hyväksytyn vuosien 2021–2027 pitkän aikavälin budjetin ja Next Generation EU -välineen mukaisesti vähintään 30 % kokonaismenoista olisi kohdennettava ilmastohankkeisiin.

Lähteet:

[Eurooppa-neuvosto, Ilmastomuutos: mitä EU tekee?](#)

Aunesluoma, J., Rilla, J. ja Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailm. Helsinki: Sanoma Pro. s. 69.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma: tavoitteista toimiin

Euroopan unioni on perustanut vihreän kehityksen ohjelman, johon sisältyy

- biodiversiteettistrategia
- pellolta pöytään -strategia
- metsästrategia
- Euroopan ilmastolaki
- kiertotalouden ja vihreän talouden edistäminen.

Ilmastonmuutos on todella suuri uhka koko maailmalle, johon tämän ohjelman avulla pyritään vaikuttamaan. Ohjelman tavoitteena on estää 2050 mennessä kasvihuonekaasujen nettopäästöt, erottaa talouskasvu resurssien käytöstä ja varmistaa, ettei yhtäkään aluetta tai ihmistä jätetä jälkeen muista. Ohjelman avulla pyritään myös selviytymään koronapandemian seurauksista.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa hahmotellaan ja ohjataan EU:n ilmastotavoitteiden toteuttamista. Siinä lähdetään siitä, että kaikilla EU:n toimilla ja toimintapolitiikoilla on oltava roolinsa hiilineutraaliuden saavuttamisessa, ja esitetään etenemissuunnitelma lainsäädäntöaloitteille sekä muille hankkeille, jotka auttavat EU:ta tämän tavoitteen saavuttamisessa. Toimet koskevat muun muassa teollisuutta, liikennettä ja liikkuvuutta, energiaa ja rahoitusta.

Eurooppalainen ilmastolaki on keskeinen osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa, ja sen avulla EU:n poliittisista ilmastositoumuksista tehdään oikeudellinen velvoite. Säädos muodostaa puitteet toimille, joita EU:n ja sen jäsenmaiden on määrä toteuttaa päästöjen asteittaiseksi vähentämiseksi ja viime kädessä hiilineutraaliuden saavuttamiseksi EU:ssa vuoteen 2050 mennessä.

Lähteet:

Aaltonen, A., Kujansuu, E., Merilä, J., Seppälä, J., Suontausta, T. ja Tuominen, P. 2021. Biomi: Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin. Helsinki: Otava. s. 182.

[Euroopan komissio, Euroopan vihreän kehityksen ohjelma](#)

[Eurooppa-neuvosto, Ilmastonmuutos: mitä EU tekee?](#)

Maailmanlaajuisten toimien kehittäminen

Kollektiiviset toimet ovat avainasemassa ilmastonmuutoksen torjunnassa ja Pariisin sopimuksen tavoitteiden saavuttamisessa. EU kannattaa voimakkaasti ilmastotoimia sekä kansainvälisillä foorumeilla että kahdenvälisissä suhteissaan EU:n ulkopuolisiin maihin.

EU ja sen jäsenmaat ovat maailman merkittävin ilmatorahituksen antaja. Rahastoista tuetaan ilmastohankkeita ja -toimia kehitysmaissa niiden vihreän siirtymän helpottamiseksi ja ilmastomuutoksen kielteisten vaikutusten torjumiseksi.

Lähteet:

[Eurooppa-neuvosto, Ilmastomuutos: mitä EU tekee?](#)

Vaikuttaminen Euroopan unionissa

Euroopan unionin kansalaisilla on unionin lainsäädännössä määrättyjä oikeuksia ja se antaa kansalaiselle mahdollisuuden vaikuttaa Euroopan unionin toimintaan.

- Kansalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa EU-politiikkaan äänestämällä Euroopan parlamentin vaaleissa sekä kansallisissa vaaleissa. Kansalaiset voivat myös itse osallistua vaaleihin.
- Euroopan unionilla on oma kansalaisaloite, jolla lisätään kansalaisten mahdollisuutta vaikuttaa.
- Lobbarit pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekijöihin ja päätösten valmisteluun tavoitteen, näkyvyyden tai muun edun saavuttamiseksi komissiossa ja parlamentissa.
- Myös esimerkiksi erilaiset kansalaisjärjestöt pyrkivät vaikuttamaan eurooppalaiseen päätöksentekoon.

Seuraavaksi näitä vaikuttamisen keinoja käydään laajemmin lävitse.

Lähteet:

[Eurooppatiedotus.fi, EU-kansalaisen oikeudet ja vaikuttaminen EU:ssa](#)

Aunesluoma, J., Rilla, J. ja Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, s. 47. Helsinki: Sanoma Pro.

Oikeus äänestää ja asettua ehdolle

Täysi-ikäisen Euroopan unionin kansalaisen oikeuksiin kuuluu oikeus äänestää ja asettua ehdolle Euroopan parlamentin vaaleissa. Vaalit pidetään joka viiden vuoden välein. Kaikilla on sama oikeus äänestää ja asettua ehdoille vaaleissa, kunhan vain asuu vakinaisesti jossakin Euroopan unionin maassa. Jokainen on äänioikeutettu ja vaalikelpoinen ainoastaan yhdessä jäsenvaltiossa, minkä takia äänioikeutta saa käyttää joko sen hetkisessä asuinvaltiossaan tai kotivaltiossaan.

Euroopan parlamentti on maailman suurin demokraattinen parlamentti. Se edustaa unionin kansalaisia, jotka valitsevat parlamenttiedustajat eli mepit välittömällä vaaleilla joka viides vuosi. Suomesta valittuja Euroopan parlamentin jäseniä eli meppejä on 13.

Parlamentti säätää:

- lakeja yhteistyössä Euroopan unionin neuvoston kanssa
- hyväksyy EU:n talousarvion
- valvoo EU-komission ja muiden toimielimien toiminnan demokraattisuutta.

Lähteet:

[Eurooppatiedotus.fi](https://eurooppatiedotus.fi), [EU-kansalaisen oikeudet ja vaikuttaminen EU:ssa](#)

Lakien synty Euroopan unionissa

Euroopan unionissa uusien lakien säätäminen käynnistyy komission esityksestä.

Laki voi saada alkunsa

- komission omasta arviosta lainsäädännön tarpeellisuudesta
- jäsenvaltioiden johtajien pyynnöstä
- EU:n kansalaisaloitteesta
- parlamentin jäsenten tekemästä aloitteesta.

Lain valmistelun vaiheet etenevät seuraavanlaisesti:

1. Valmistelu käynnistyy, kun komissio tekee ehdotuksen uudesta laista.
2. Seuraavaksi esitys menee ministerineuvoston ja Euroopan parlamentin käsittelyyn.
3. Eri poliittiset ryhmät neuvottelevat lain sisällöstä ja valitsevat keskuudestaan esittelijän, joka valmistelee kirjallisen mietinnön.
4. Lopuksi asiasta äänestetään parlamentin täysistunnossa.

Laki tulee voimaan, jos parlamentti ja ministerineuvosto ovat asiasta samaa mieltä.

Jos parlamentti ja neuvosto eivät löydä asiassa sopua kahden käsittelyn jälkeen, ehdotus menee sovittelukomitealle. Mikäli sovittelu ei tuota tarvittavaa tulosta, lakiesitys raukeaa kokonaan.

Euroopan unionin lait velvoittavat kaikkia unionin alueella toimivia ihmisiä. Jos lakeja ei seurata omissa jäsenmaissa asianmukaisesti, ryhtyy komissio tarvittaessa toimintaan, jotta lakeja toteutetaan oikein. [Tutustu halutessasi tarkemmin EU-lakien syntyyn Eurooppatiedotuksen esimerkin kautta](#)

Lähteet:

Aunesluoma, J., Rilla, J. ja Varis, S. 2021. Lukion yhteiskuntaoppi Uutishuone: Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, s. 49-50. Helsinki: Sanoma Pro.

[Eurooppatiedotus.fi](https://eurooppatiedotus.fi), [Näin syntyy EU-laki](#)

Edunvalvonta eli lobbaus EU:ssa

Lobbaus: pyrkimys vaikuttaa päätöksentekijöihin ja päätösten valmisteluun tavoitteen, näkyvyyden tai muun edun saavuttamiseksi.

Lobbarit: edunvalvojat eli lobbarit pyrkivät vaikuttamaan päätöksentekijöihin erityisesti komissiossa ja parlamentissa.

Lobbareiden kirjo on laaja Brysselissä ja lobbausta pidetään yleisenä vaikuttamiskeinona Euroopan unionissa. Lobbarien kuuleminen kuuluu komission työskentelytapoihin sen valmistellessa lakiehdotuksia. Neuvoston osalta vaikuttaminen tapahtuu ensisijaisesti jäsenmaiden pääkaupungeissa, koska jäsenmaiden päätöksenteko on kansallisten hallitusten käsissä.

Lähteet:

[Eurooppatiedotus.fi](https://eurooppatiedotus.fi), [EU-kansalaisen oikeudet ja vaikuttaminen EU:ssa](#)

Eurooppalainen kansalaisaloite

Eurooppalainen kansalaisaloite on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa Euroopan unionin politiikkaan. Sen tavoitteena on vahvistaa demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa sekä lähentää unionia ja kansalaisia.

Kansalaiset voivat aloitteella nostaa esiin aiheita, joista heidän mielestään tulisi keskustella Euroopan unionissa. Kansalaisaloitteen on koskettava asiaa, josta EU voi tehdä päätöksen perussopimustensa puitteissa. Komission on käsiteltävä aloite.

EU:n kansalaisaloitteen tekeminen ei ole ihan helppoa. Ensin tulee kerätä seitsemästä EU-maasta tuleva, vähintään miljoonan kansalaisen joukko, jotta voi tehdä ehdotuksen Euroopan komissiolle ja jotta komissio tekisi asiasta lakialoitteen. Kullekin jäsenmaalle on määritelty allekirjoitusten vähimmäismäärä, joka perustuu Euroopan parlamentin jäsenmäärään. Suomesta allekirjoituksia tulee kerätä vähintään **9 750** kappaletta.

Miksi tarvitaan näin monesta eri maasta henkilöitä, jotta aloitteen voi tehdä? Tavoitteena on, että aloitteella olisi alusta lähtien eurooppalainen näkökulma. Ennen allekirjoitusten keräämistä aloitteen järjestäjien on pyydettävä, että komissio rekisteröi heidän ehdotuksensa.

Lähteet:

[Eurooppatiedotus.fi](https://eurooppatiedotus.fi), [EU-kansalaisen oikeudet ja vaikuttaminen EU:ssa](#)

Esimerkki eurooppalaisesta kansalaisaloitteesta

Vuonna 2019 syntyi **End the Cage Age** -nimellä kulkeva eurooppalainen kansalaisaloite tuotantoeläinten häkkikasvatuksen kieltämiseksi. Aloite keräsi yli 1,5 miljoonaa allekirjoitusta. Aloitteen nimien keräämisestä Suomessa vastasi SEY (Suomen eläinsuojelu), jonka avulla aloite keräsi Suomessa yli 38 000 allekirjoitusta. Aloite sai tukea kaikista EU:n jäsenmaista.

Aloite sai myös suuren äänimäärän Euroopan parlamentilta, minkä seurauksena Euroopan parlamentti kehotti Euroopan komissiota kieltämään eläinten häkkikasvatuksen maataloudessa vuoteen 2027 mennessä.

End the Cage Age -kansalaisaloitteeseen antamassaan vastaustiedonannossa Euroopan komissio sitoutui esittämään vuoden 2023 loppuun mennessä lainsäädäntöehdotuksen, jonka nojalla häkkien käyttö lopetetaan asteittain ja lopulta kielletään kaikkien aloitteessa mainittujen eläinten kasvatuksessa.

Lähteet:

[European Union, Eurooppalainen kansalaisaloite "End of the Cage Age"](#)
[Animalia media, Euroopan Unioni haluaa kieltää eläinten häkkikasvatuksen](#)